

בחירתו של אברהם – מסורות ומזלים

(1) בראשית יא:כו-לב

(כו) ויחית־תרח שבעים שנה וילד את־אברם את־נחור ואת־הרן: (כז) ואלה תולדות תרח תרח הוליד את־אברם את־נחור ואת־הרן והרן הוליד את־לוט: (כח) וימת הרן על־פני תרח אביו בארץ מולדתו באור כשדים: (כט) ויקח אברם ונחור להם נשים שם אשת־אברם שרי ושם אשת־נחור מלכה בת־הרן אבי־מלכה ואבי יספה: (ל) ותהי שרי עקרה אין לה ולד: (לא) ויקח תרח את־אברם בנו ואת־לוט בן־הרן בן־בנו ואת שרי פלתו אשת אברם בנו ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עד־חרן וישבו שם: (לב) ויהיו ימית־תרח חמש שנים ומאתים שנה וימת תרח בחרן: (א) ויאמר ה' אל־אברם לך־לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל־הארץ אשר אראך: (ב) ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה: (ג) ואברכה מברכך ומקללך אוד ונברכו בך כל משפחת האדמה:

(2) יהושע כד, ב

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם כֹּה־אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

בַּעֲבַר הַנְּהַר יִשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֵּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וְאֲבִי נְחוֹר וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, ועקשו קרבנו המקום ברחו הוא לעבודתו, שנאמר: ויאמר יהושע אל כל העם: כה אמר יי אלהי ישראל, בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, תרה אבי אברהם ואבי נחור, ויעבדו אלהים אחרים. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר, ואולך אתו בכל ארץ כנען, ואברהם את דעו, ואתן לו את יצחק, ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו, ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אותו, ויעקב ובניו ירדו מצרים

(3) בראשית טו, ז

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֹר כְּשָׁדִים לָתֵת לְךָ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ:

(4) בראשית יח, יז-ט

(יז) וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה: (יח) ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו־בו כל גויי הארץ: (יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את־בניו ואת־ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על־אברהם את אשר־דבר עליו:

(5) שופטים ו, כה-לב

(כה) ויהי פלילה ההוא ויאמר לו ה' קח את־פר־השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים והרסת את־מזבח הפעל אשר לאביך ואת־האשרה אשר־עליו תכרת: (כו) ובנית מזבח לה' אלהיך על ראש המעוז הזה במערה ולקחת את־הפר השני והעלית עולה בעצי האשרה אשר תכרת: (כז) ויקח גדעון עשרה אנשים מעבדיו ויעש באשר דבר אליו ה' והי באשר ירא את־בית אביו ואת־אנשי העיר מעשות יומם ויעש לילה: (כח) וישכמו אנשי העיר בפקר והנה נתן מזבח הפעל והאשרה אשר־עליו כרתה ואת הפר השני העלה על־המזבח הבנוי: (כט) ויאמרו איש אל־דעהו מי עשה הדבר הזה ויודשו ויבקשו ויאמרו גדעון בן־יואש עשה הדבר הזה: (ל) ויאמרו אנשי העיר אל־יואש הוצא את־בנך וימת כי נתן את־מזבח הפעל וכי כרת האשרה אשר־עליו: (לא) ויאמר יואש לכל אשר־עמדו עליו האתם תריבון לבעל אס־אתם תושיעון אותו אשר יריב לו יומת עד־הבקר אס־אלהים הוא יריב לו כי נתן את־מזבח: (לב) ויקרא־לו ביום־ההוא ירבעל לאמר יריב בו הפעל כי נתן את־מזבח:

6) בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת נח פרשה לח

[וימת הרן על פני תרח אביו] אמר ר' חייא תרח עובד צלמים הוה, חד זמן נפק לאתר הושיב אברהם מוכר תחתיו, הוה אתי בר נש בעי דיזבון, אמר ליה בר כמה שנין את, אמר ליה בר חמשין, אמר ליה ווי להווא גברא דאת בר חמשין ותסגוד לבר יומא, והוה מתבייש והולך לו, חד זמן אתת איתתא טעינא חד פינג דסלת אמ' ליה הא לך קרב קדמיהון, קם נסיב בוקלסה ותברהון ויהב ההוא בוקלסה בידי דרבה דבהון, כיון דאתא אבוה אמר ליה מה עבד להון כדין, אמר ליה מה נכפור לך אתת חדא איתתא טעינא חד פינג דסלת ואמרת לי קרב קומיהון, דין אמר אנא אכיל קדמאי ודין אמר אנא אכיל קדמאי, קם הדין רבה נסיב בוקלסה ותברהון, [אמר ליה] מה את מפלה בי, ידעין אינון, אמר ליה ולא ישמעו אזניך מפיך, נסתיה ומסרתיה לנמרוד, אמר ליה נסגוד לנורא, אמר ליה נסגוד למיאי דמטפין לנורא, אמר ליה ונסגוד למיא, אמר ליה נסגוד לענני דטעני מיא, אמר ליה ונסגוד לעננא, אמר ליה נסגוד לרוחא דמובלי עננא, [אמר ליה] ונסגוד לרוחא, אמר ליה נסגוד לבר נשא דסביל רוחא, אמר ליה מלין את משתעי לא נסגוד אלא לאור הרני משליך בו ויבוא אלהיך שאתה משתחוה לו ויצילך ממנו, הוה תמן הרן קאים פליג אמר מה נפשך אם נצח אברהם אנא אמר מן דאברם אנא, אם נצח נמרוד אמר אנא מנמרוד אנא, כיון שירד אברם לכבשן האש ונוצל אמ' ליה מן דמן את, אמר ליה מן דאברם, נטלוהו והשליכוהו באש ונחמרו מעיו ויצא ומת על פני אביו הה"ד וימת הרן על פני תרח אביו.

7) Gen. R. 38:13

"And Haran died in the presence of his father Terach." Rabbi Hiyya said: Terach was a manufacturer of idols. He once went away somewhere and left Abraham to sell them in his place. A man came in and wished to buy one. "How old are you?" Abraham asked the man. "Fifty years old," he said. "Woe to such a man, who is fifty years old and would worship a day old object!" Avraham said. On another occasion a woman came in with a plateful of flour and requested him, "Take this and offer it to them." So he took a stick and broke them, and put the stick in the hand of the largest. When his father returned he demanded, "What have you done to them?" "I cannot conceal it from you. A woman came with a plateful of fine meal and requested me to offer it to them. One claimed, 'I must eat first,' while another claimed, 'I must eat first.' Thereupon, the largest arose, took the stick and broke them." "Why do you make sport of me? Have they any knowledge?" Terach said. "Should not your ears hear what your mouth has said?" Avraham said. Thereupon Terach seized him and delivered him to Nimrod. "Let us worship fire," Nimrod said. "Let us rather worship water which quenches fire," Avraham said. "Let us worship water," Nimrod said. "Let us rather worship the clouds which bear the water," Avraham said. "Let us then worship the clouds," Nimrod said. "Let us worship the wind which disperses the clouds," Avraham said. "Let us worship the wind," Nimrod said. "Let us worship human beings which can stand up to the wind," Avraham said. "You are just bandying words, and we will worship nothing but the fire. Behold, I will cast you into it, and let your God whom you adore come and save you from it!" Nimrod said. Now Haran was standing there undecided. "If Avraham is victorious, I will say that I am of Avraham's belief, while if Nimrod is victorious, I will say that I am on Nimrod's side," he thought. When Avraham descended into the fiery furnace and was saved, Nimrod asked him, "Of whose belief are you?" "Of Abraham's," he replied. Thereupon he seized him and cast him into the fire; his innards were scorched and he died in the presence of his father. Hence it is written, "And Haran died in the presence of his father Terach."

8) *Jubilees 12*

1. And it came to pass in the sixth week, in the seventh year thereof, [1904 A.M.] that Abram said to Terah his father, saying, 'Father!'
2. And he said, 'Behold, here am I, my son.' And he said,
3. 'What help and profit have we from those idols which thou dost worship, And before which thou dost bow thyself?
4. For there is no spirit in them, For they are dumb forms, and a misleading of the heart. Worship them not:
5. Worship the God of heaven, Who causes the rain and the dew to descend on the earth And does everything upon the earth,
6. And has created everything by His word, And all life is from before His face.
7. Why do ye worship things that have no spirit in them? For they are the work of (men's) hands,
8. And on your shoulders do ye bear them, And ye have no help from them,
9. But they are a great cause of shame to those who make them, And a misleading of the heart to those who worship them: Worship them not.'
10. And his father said unto him, I also know it, my son, but what shall I do with a people who have made me to serve before them?
11. And if I tell them the truth, they will slay me; for their soul cleaves to them to worship them and honour them.
12. Keep silent, my son, lest they slay thee.' And these words he spake to his two brothers, and they were angry with him and he kept silent.
13. And in the fortieth jubilee, in the second week, in the seventh year thereof, [1925 A.M.] Abram took to himself a wife, and her name was Sarai, the daughter of his father, and she became his wife.
14. And Haran, his brother, took to himself a wife in the third year of the third week, [1928 A.M.] and she bare him a son in the seventh year of this week, [1932 A.M.] and he called his name Lot.
15. And Nahor, his brother, took to himself a wife.
16. And in the sixtieth year of the life of Abram, that is, in the fourth week, in the fourth year thereof, [1936 A.M.] Abram arose by night, and burned the house of the idols, and he burned all that was in the house and no man knew it.
17. And they arose in the night and sought to save their gods from the midst of the fire.
18. And Haran hastened to save them, but the fire flamed over him, and he was burnt in the fire, and he died in Ur of the Chaldees before Terah his father, and they buried him in Ur of the Chaldees.
19. And Terah went forth from Ur of the Chaldees, he and his sons, to go into the land of Lebanon and into the land of Canaan, and he dwelt in the land of Haran, and Abram dwelt with Terah his father in Haran two weeks of years.
20. And in the sixth week, in the fifth year thereof, [1951 A.M.] Abram sat up throughout the night on the new moon of the seventh month to observe the stars from the evening to the morning, in order to see what would be the character of the year with regard to the rains, and he was alone as he sat and observed.
21. And a word came into his heart and he said: All the signs of the stars, and the signs of the moon and of the sun are all in the hand of the Lord. Why do I search (them) out?
22. If He desires, He causes it to rain, morning and evening; And if He desires, He withholds it, And all things are in his hand.'

23. And he prayed that night and said,
'My God, God Most High, Thou alone art my God, And Thee and Thy dominion have I chosen. And Thou hast created all things, And all things that are the work of thy hands.
24. Deliver me from the hands of evil spirits who have dominion over the thoughts of men's hearts, And let them not lead me astray from Thee, my God.
25. And stablish Thou me and my seed for ever That we go not astray from henceforth and for evermore.'
26. And he said, 'Shall I return unto Ur of the Chaldees who seek my face that I may return to them, am I to remain here in this place? The right path before Thee prosper it in the hands of Thy servant that he may fulfil (it) and that I may not walk in the deceitfulness of my heart, O my God.'
27. And he made an end of speaking and praying, and behold the word of the Lord was sent to him through me, saying: 'Get thee up from thy country, and from thy kindred and from the house of thy father unto a land which I will show thee, and I shall make thee a great and numerous nation.
28. And I will bless thee
And I will make thy name great,
And thou shalt be blessed in the earth,
And in Thee shall all families of the earth be blessed,
And I will bless them that bless thee,
And curse them that curse thee.
29. And I will be a God to thee and thy son, and to thy son's son, and to all thy seed: fear not, from henceforth and unto all generations of the earth I am thy God.'
30. And the Lord God said: 'Open his mouth and his ears, that he may hear and speak with his mouth, with the language which has been revealed'; for it had ceased from the mouths of all the children of men from the day of the overthrow (of Babel).
31. And I opened his mouth, and his ears and his lips, and I began to speak with him in Hebrew in the tongue of the creation.
32. And he took the books of his fathers, and these were written in Hebrew, and he transcribed them, and he began from henceforth to study them, and I made known to him that which he could not (understand), and he studied them during the six rainy months.
33. And it came to pass in the seventh year of the sixth week [1953 A.M.] that he spoke to his father and informed him, that he would leave Haran to go into the land of Canaan to see it and return to him.
34. And Terah his father said unto him; Go in peace:
35. May the eternal God make thy path straight.
And the Lord [(be) with thee, and] protect thee from all evil,
And grant unto thee grace, mercy and favour before those who see thee,
And may none of the children of men have power over thee to harm thee;
Go in peace.
36. And if thou seest a land pleasant to thy eyes to dwell in, then arise and take me to thee and take Lot with thee, the son of Haran thy brother as thine own son: the Lord be with thee.
37. And Nahor thy brother leave with me till thou returnest in peace, and we go with thee all together.'